

	-10%			
--	------	--	--	--

DeFacto'da Bayram Coşkusu
DeFacto

YAZARLAR

Evrım Altuğ

evrimaltug@gmail.com

Tüm mesele, günlere nüfuz edebilmekte

Yaşamı ve çalışmalarına İstanbul ve New York arasında devam eden çok disiplinli görsel sanatçı Mike Berg, Line Press Ltd. işbirliğinde ürettiği yeni metal yerleştirmeleri ve bronz baskı renkli kâğıt işleriyle, Galeri Nev İstanbul'da. Sergi, adını şair Philip Larkin'e ait 'Günler' adlı şiirin dizelerinden alıyor. Berg, bütün meselenin günlerini ayırdığı sanatına nüfuz edebilmekte olduğunu vurguluyor.

19 Haziran Pazar 2022 Saat: 09:42

Amerikalı görsel sanatçı [Mike Berg](#)'ün son dönem metal yerleştirmeleri ve metal duvar işleri ile, Line Press Limited'den Ruth Lingen ile iş birliğiyle ortaya çıkan kâğıt üzerine bronz baskı çalışmaları, 27 Mayıs'tan bu yana İstanbul İstiklâl Caddesi'ndeki Mısırs Apartmanı'nın dördüncü katında yer alan Galeri Nev İstanbul'da izlenebiliyor.

Yaşamı ve çalışmalarına İstanbul ve ABD arasında salınan bir eksenle devam eden Portland, Oregon 1948 doğumlu sanatçı Berg, deneyci üretim anlayışının son halkalarını '[Günler Ne İçindir - Günler Yaşadığımız Yerdir](#)' başlığıyla 8 Temmuz'a dek sunuyor.

Sergide, kariyeri boyunca monobaskı, heykel, resim ve desen ile kilim gibi pek çok dalda üretken sanatçının ekseriyetle demir malzemeye biçim verdiği 2022 tarihli 'Sütun', 'Kule' ve 'Kafes' üst başlıklı yapıtları ile, 'Sınırdaki Modern Antik Kent'i yorumladığı beton kompozisyonunun dışında, 2016, 2021 ve içinde bulunduğumuz yıla özgü soyut, isimsiz eserleri öne çıkıyor.

Berg, eser üretim anlayışında gerek biçimsel, gerekse düşünsel yönden 'Doğulu' veya 'Batılı' olanın kökenlerini üretken bir çıplaklıkla sorgulayıcı tavrıyla hareket ederken, yapıtın kendini var ediş öyküsünde, esere olabilecek en sınırsız ifade ve biçim hakkını tanıyan merak yüklü üslûbuyla hatırdaki kalıyor. Sanat anlayışının modern temellerine saygı duruşundan ödün vermeyen Berg, bu son eserlerine varan noktaya hareketi sırasında da, 'yoldaşlık' duygusu içinde bulunduğu Pop Sanat akımı temsilcisi, çok disiplinli sanatçı Ed Ruscha, caz bestekârı, piyanist, Bebop akımı temsilcisi Thelonious Monk ve çağdaş sanat eleştirmeni, merhum sanat eleştirmeni ve şair John Ashbery ile, yazar Joan Didion gibi farklı öncülerin kendisine kattığı zenginliklerin meyvelerini, izleyicilerin bakış açılarıyla bölüşüyor.

Sergide büyük bir duygusal çeşitlilik kaynağı halini alan, 'Bronzun Evrimi' isimli el yapımı kâğıt üzerine bronz baskı seri, resim ve heykel ile, desen ve metin arasındaki flörtün sanatçıyı iştahlandırdığı nadir irtibatlardan biri olarak, galeride izleyiciyi bekliyor. Bununla birlikte Berg, eserlerinin izleyiciyi dışlamayan, aksine 'uzam' ve 'samimiyet' içeren görsel ve tınısal paydaşlığını gizlemiyor.

Gerek biçimsel, gerek anlamsal bakımdan sürekli bir seyyahlık ihtiva eden yapıtlarıyla, bir bakıma üç boyutlu felsefi önermelerde bulunduğu da söylenebilecek sanatçı, eserlerle belli bir süre baş başa kalınca da, içlerinden geçirdikleri meseleleri size ikram etmeye başlıyor. Siyahın, beyazın, desenin içtenliğinin, metin ve alt metnin motivasyonunda varoluş sürecini deneyimleyen sergideki çalışmalar, 'motif', 'metin', 'yapı', 'iktidar', 'esas', 'suret', 'gölge' ve elbette, felsefede sürekli önümüze bırakılan 'fanilik' ve 'uhrevi' olan gibi pek çok mevzuya, aynı an içinde hem büyük bir titizlik, hem de ısrarlı bir tutarlılıkla göz kırpar hale geliyor.

Yapıtları hakkında konuşmak adına bir araya geldiğimiz sanatçı, son dönem işlerinin peşine hangi içgüdü ve gözlemlerle düştüğünü anlatırken, sevincini gizlemiyor:

Eserlerinizle, serginize seçtiğiniz başlık arasında, bir kere daha fiziksel ve metafiziksel bir bağlantı görüyoruz. Serginizi tabir eden Philip Larkin dizelerine ne kadar yoğunlaşırsak, yapıtlar da labirentimsi, kaleidyoskopik karakterlerini o denli felsefi halleriyle üst üste yansıtır hale geliyor gibiler. Dolayısıyla, en basit tabirle tekrar ve tekrar sormadan yapamıyoruz: Yapmaya kalkıştığınız sizin için nedir?

Serginin adı, şair Larkin'e ait 'Günler' isimli bir şiirin belli bir dizesinin tekrar yorumlanması olarak tanımlanabilir. Aslen bu dizenin benimle belli bir yankı içine giriyor olması şundan ileri geliyor: Yaşam, özellikle de şu son günlerde hakikaten kolay değil. Pek zevkli olduğu söylenemez. Ancak yaşam, yaşamak içindir değil mi? Elbette günler de öyle. Benim için haliyle bunun sanatla da bir çok irtibatı bulunuyor. Beni hayattan zevk almaya sevk eden şeylerden ibaret bir kısa listem mevcut. Zihnimi alıp götürebileceğim, kendimi hoş kılabilirdiğim şeyleri, sanatımı ortaya koyarken yapabiliyorum. Sanat, benim için ruh halimi sürekli taşıyan, kaldırıcı bir etkiye sahip. Evet, sanat yapmanın kişiyi dönüştürücü bir etkiye sahip olduğu yönündeki klişe tabirin farkındayım; yine de bu, aslında bir klişeden daha da ötesini barındırır. Yaşadığımı, sanatımı icra ettiğim sırada hissediyorum ve bunu icra edebilmek de beni mutlu ediyor.

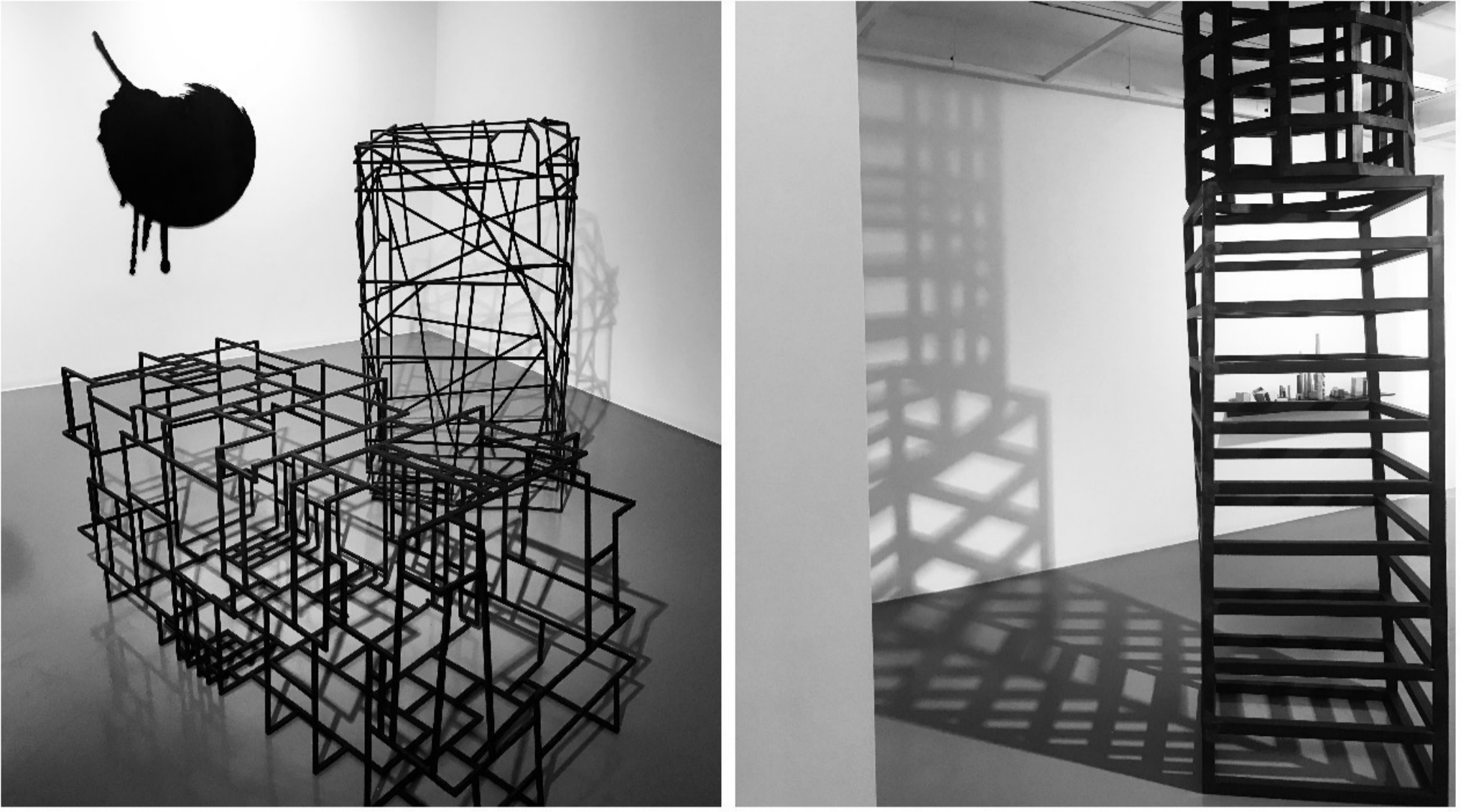
Mike Berg

Nazik ifadelerinizden hareketle, şu tabiri de anımsamadan edemiyoruz; demokrasi. Zira, eserlerinizde ilginç bir demokrasi deneyimi içine giriyor ve bir nevi geri dönüş hali yaşıyorsunuz. Türlü imge ve cisimlere art arda bakışlar, yorumlar, türevler getiriyorsunuz. Onlara adeta kendi partinizin birer temsilcisi, kendi kitleniz gibi davranıp, görüşlerine başvuruyor gibisiniz.

Bu oldukça ilginç bir gözlem bana göre. İnsanlar sıklıkla nelerden ilham aldığımı bana sorup, durur. Elbette yapıtlarımı ortaya çıkaran epey fazla neden gösterebilirim. Ama beni en fazla neyin tetiklediğini soracak olursanız, evet; bunun kendi çalışmalarım olduğunu söyleyeceğim. Birtakım şeyler yaparım, onlara bakarım; onları dönüştürürüm. Onlardan türevler ortaya çıkarırım. Ve yapıtlarım yine bu ortaya çıkan çalışmalardan hareketle ortaya çıkar. İnsanların da eserlerime baktığımda birinin diğerine yaptığı jesti görebildikleri inancındayım. Ve senin de dediğin gibi eserim, bundan yola çıkarak kendine erişir. Malûm bir zemini işler, sürekli olarak önerdiği varyasyonlarla bunu gündemde tutar.

Serginin izleyiciye hibe ettiği metinden de görüp tecrübe ettiğimiz gibi, yapıtlarınız 'öteki'ni müzikal bir tavırla da sürekli gözetin bir yaklaşım ortaya koyuyor. Yapıtlarınız, öyle ki birbirleriyle olan empatiyi izleyiciyle paylaşıyor. Bu tıpkı bir caz konserinde grup elemanlarının kendi akustik 'dönemeç'lerinden sonra sırayı diğerine ikram etmelerini çağırıyor...

Empati mi? Bunu söylemen çok hoştu. Bunu bir araya yine denemeliyim! Çok güzel bir şey bu. Bu fikri seviyorum. Empati hissi içinde farklı sanatçılara açık olmayı seviyorum.

MIKE BERG - Kafes Serisi, İsimsiz I Cage Series, Untitled, 2022, Demir I Iron, 84x177x82 cm (solda). MIKE BERG - Kule I Tower, 2022, Demir I Iron, 300x76x76 cm (sağda).

Amerikan 'klasik' modernlerine de bir tür sadakat içindesiniz... Pollock...

Evet kesinlikle öyle ama aynı zamanda kavramsalcı ustalara da bu şekilde hissettiğim oluyor. Bunun için bire bir aynı tarzda işler ortaya koymam da gerekmiyor tabii. Sözelimi, serginin galeri basın metninde Ed Ruscha'ya yapılan atıfla bu belli oluyor. Eserlerine yönelik serinkanlı/cool bir gözlem içindeyim. Buna bir tür 'vites değişikliği' ihtiyacı da denebilir. Böylesi bir gözleme sözelimi Saul Levitz'in sanatıyla da varabiliyorum, ondaki doğrudanlık, 'cool'luk, ele aldığı konsept dahilinde varyasyonlara dönük ilgide, kendime yakın unsurlar yok değil. Varyasyonlar demişken, eserlerimin büyük ağırlıkla 'kendi kendilerinden' ileri geldiğini de vurgulamam gerek. Bununla beraber anmak istediğim bir diğer sanatçı da Buck. Ele aldığı besteler üzerinde farklı yorumlar için yaptığı, klasik müzik ve cazı kesiştiren arayışları aklıma getirebilirim.

'Cover'lar ortaya koyuyor...

Evet, kesinlikle. Ama bu anlamda eserlerimde de, tıpkı Buck'ın yapıtlarında olduğu gibi, varyasyonların bizatihi kendilerinin özgünlüklerinin hakkını da, teslim etmek istiyorum. Yani kendimi bir anda onun gibisinin yanı başına koymak, çok da bana müsait durmayabilir.

Yine ilginç biçimde, kullandığınız materyalin doğası ile giriştiğiniz 'yankılanma' hali de, her daim içlerinde mevcut buldukları uzamla bir nevi kur hali içinde oluyor. Burada bir espri duygusu, ironi de kendini belli ediyor. Gölgeler, vurgular, gizli ve açık ifadelerin ürettiği bir nevi enerji peydahlanıyor. Öyle ki, izleyiciyi de oyuna katılsın diye müsaade edilmiş girişler, çıkışlar, olanaklar, olasılıklar yapıtların karakteristik yapı taşları halini alıyor. Bunun da sonucunda başlangıcından son anına kadar okumasını, eleştirisini yaptığınız üç boyutlu pek çok önermeyle baş başa kalıyoruz...

Böylece kendilerinden delikler mi saçıyor? Bu dediklerin bana bir hikâyeyi anımsattı: William Burroughs'ın eserlerini bilirsin. 1980'lerde kontrplak kalıp panosu ile çalıştığı sırada resimlerini bunlar üzerine kurmaktan hoşlanıyordu. Fakat bunları yaparken de üzerlerine kimi 'delikler' bırakmayı tercih ediyordu. Daha sonradan bir yerde bunu gerçekten de resimlerine ateş etmek suretiyle yaptığını okuduğumda, uzun süredir bunun sıkıntısını çeken biri olarak 'Tamam ya, işte çözüm budur,' dediğimi anımsıyorum. Bunu söylediğine çok sevindim, zira benim 'kutu'larım, 'kafeslerim' vaziyetindeler. Evet her biri kendi içinde bir biçime tekabül ediyorlar ama bir yandan da belli bir çizgiye karşı sadakat içerisindeler.

MIKE BERG, *Modern Antique City on the Edge*, 2022, Broz I Bronze, Değişken boyutlarda I Dimensions variable

Yapıtlarınızın ve haliyle de sizin kendi içlerinde düştükleri bu meta-fiziksel varoluş bunalımının ortaya koyduğu bu yaratıcı çatışmalar, gerçekten de sempati uyandırıyorlar.

Ne dediğini anlıyorum; bunlar üzerinde çalışıyorum. Tüm mesele, yapıtın içine nüfuz edebilmekle ilgili. Fikirlerimi, evet bu çılgınca gelebilir ama mümkün mertebe basit tutmaya çalışıyorum. İzleyenlerden aldığım tepkiler ise, benim çalışmalarımın olan kişisel bakışından çok daha ileri noktalara varabiliyor. Öyle olsun veya olmasınlar, neticede onları yapmaya koşulluyor ve bunu icra ediyorum.

Günümüz dünyasına ve gelişigüzel sarf ettiğimiz kavramlara bakışınız ne biçimde peki? Döngülerin, geri dönüşüm pratiklerinin, kuşkuculuğun veya duyarsızlığın tam da başa baş cereyan ettiği bu dünyada, eserlerinizde de aynı afetsi ama yaratıcı potansiyele gerisin geri çarpıyoruz.

Ya, ne diyeceğim, soruların sıkı ve çok sevdim! Yani, düşündüğümde aklıma geçmişim ve beni bu noktaya getiren koşullardan başkası gelmiyor: Neysem oyum, gücüm belli bariz bir 'underground' sanatçı diyelim. Her şey bana hiçbir şey ifade etmeyen Washington State'te başladı. Oradan çıkıp, New York'un arka mahallelerine, bambaşka niyetlerle göçtüm. Her yaz asgari birkaç ay için uzaklaşırdık. Buraya, İstanbul'a gelişimde de benzer ihtiyaçlar var. İstanbul benim için harika bir yer biliyor musun? Yine geldiğim bir keresinde tanınmış bir galerici ile tanışmıştım; bu esnada tekstil temelli soyut çalışmalarım ve kimi resimler üzerinde çalışırken, Türkiye kültürünü buradaki kimselere yeniden tanıtabilmenin, iyi bir önerme dahi olacağından kendisine söz ettim. Sanırım kendisi temelde benim neyi kastettiğimi pek anlamadı. Ama Türkiye'den çıkan halı, kilim ve benzeri tüm tekstil ürünlerine öteden beri ilgi duyuyordum. Zamanla bunlar eserlerimin birer unsuru haline aldı. Bu, bana senin de dediğin gibi bir nevi Batılı soyutlama duyarlığı olarak, bir nevi tercümanlık gibi de kendini duyumsatır oldu. Buna haliyle soyutlamacı İslâm sanatına veya Türkiye'nin kültürel tarihine dair, Batılı soyutlamacı fikirlerle örtüşen kimi kültürel, görsel nüveler de dahil oldu, bilirsin.

Bu açıdan eserlerinizin izleyiciyi her daim kendi iktidarı ve bunun müddeti üzerine de arka planda uyardığı hissine kapılıyoruz. Mimarlık ve tarih bilgisi, alıntı, kalıntı ve anı ile anıt gibi kavramlar, eserlerinin vazgeçilmez esin ve münazara kaynakları haline geliyorlar... Öyle ki, Galeri Nev'de izlediğimiz yapıtlarından 'transparan' diyebileceğimiz 'Kule' veya 'Kafes' gibi birkaçı, alabildiğince 'ironik' olarak da, bizlerin onlar karşısındaki tavır ve sorumluluklarını mesele ediniyor... İzleyiciyi ve yapıtı sınıyor.

Doğrusunu istersen, bu konuda Haldun'a (Dostoğlu, Galeri Nev İstanbul) bana böylesi geniş bir mekân sağladığı için, gönülden müteşekkirim. Bilhassa son birkaç yıldır, senin de dediğin gibi, yapıtlarımın alenen mimari unsurlar, biçimler içerdiğini kabul ediyorum. Mimarlık beni çok cezbeden bir disiplin. Bu soyut imgelerle, klasik sanatsal bakımdan öteden beri ilgiliyim evet, ama aynı zamanda onlarla mimari düzeyde de ilişki içindeyim. Tekrar sözü Haldun'a getirelim; Guggenheim müzelerinin mimarı olan Frank

O.Gehry'den, kendisi pek hazzetmiyor. Sözelimi İspanya'daki Guggenheim Bilbao yapısını bir 'heykel' olarak kabul edecek olursak, harikulade. Tamam. Ama pratik bakımdan, bilemiyorum. Kaldı ki henüz gidip kendi gözlerimle de görmüş değilim. Yalnızca fotoğraflarından biliyorum; Haldun ise orayı ziyaret etme fırsatını yakalamış. Kendisi de oranın bir heykel olarak iyi çalıştığını, ama bir mimari yapı olarak aynı fikirde olmadığını düşünüyor.

MIKE BERG - İsimli / Untitled, 2016, Demir / Iron, 180x180 cm

Peki, Richard Serra'nın eserlerine bakışınız ne biçimde ?

Serra? Onun eserlerini de eşsiz buluyorum. Hatta 'yumak/kurdele' işler ile benim kimi işlerim arasında bir yakınlık olduğunu hissediyorum. Elbette onunkiler devasa ebatlarda. Lakin birbirlerine yankılar sunuyorlar. Birbirlerinin uzamı için düğümler vadediyorlar. Karşı güzergâha erişinceye değin birbirlerinin rotasında kalıyorlar.

Öyle ki, sanki tanrısal bir seviyeyle aynı an içinde hem çok devasa, ama aynı zamanda da yalın, ağırbaşlı hale geliyorlar..

Evet, kesinlikle. İki yıl önce Sarah ile gittiğimiz, New York MoMA'da, sırf çok sayıda küp refakatiyle düzenlenen bir sergi vardı. O kadar basit ve aynı zamanda kendi içlerindeki biçimsel çeşitlilikleri ile o kadar özeldiler ki. İnanılmaz güzel ve kudretliydi. Bugün de öyleler.

Bu sergi vesilesiyle baskı uzmanı Ruth Lingen ile yollarınız nasıl kesişti ?

Sanırım Brooklyn'de bundan dört ila beş sene önce bir sergim daha vardı, serginin yapıldığı adres, baskıların yapıldığı Line Press Ltd'in kapı komşusuydu. Açılışa çağırdığımız Ruth Lingen ile böyle tanıştık. Kendisi bu alanda bir uzman olarak guvaş resim işlerimi gördü ve hayranlığını dile getirdi. Daha sonradan bu guvaş işlerden hareket ederek kilimler de dizdik. Kilimleri çok sevip birini satın almak istediğinde, bu beni de çok mutlu etmişti. Onun koleksiyonunda yer almak bana da çok şey katacağı. Bu sırada İstanbul'da yaptığım işlerden de bahsetme olanağım oldu. Böylece bu sergide de yer alan kâğıt baskı işlerin önü açıldı. Benimle yeniden çalışma önerisinde bulununca buna ayrıca çok memnun olduğumu belirttim ve yeniden ortaklık yaptık. Son üç senedir de, ben ABD'de iken bir arada çalışıyoruz. Bu son seri de, son dönemde ürettiğim ufak metal heykeller ve onun ürettiği yeni ve renkli kâğıt serisinin yan yana gelmesiyle oluştu denebilir. Yaptığımız bu girişim de çok kısa bir sürede neticeye vardı. 15'in üzerinde baskıyı bir güne sığdırmak inanılmazdı. Onunla çalıştığım için kendimi çok şanslı buluyorum.

Bir sanat eserinin doğum ve ölüm anına nasıl tanıklık ediyorsunuz ?

Eserlerini nadiren yok eden biriyimdir. Ama, New York'taki 'depo'ya birkaç sene uğramayıp da, orada bulunanlarla yeniden ilişkiye girdiğimde ise, onlardan kurtulurum. Üzerinde çalıştığım şeylerden kurtulmayı seçtiğimde ise, bu onları değiştirmedim anlamını taşımaz. Öyle ki, onların benden bir nevi sabır, zaman talebinde bulduklarını hissedirim. Kimini yatak odamın duvarına asarım, desen sürecinde ertesi gün tekrar ilgilendiğim olur; duvarlarda konuk ederim, oturma odasında, yemek yerken, hatta bir diziyi izlerken bile civarımda tutarım. Ardından yine klişe gelecek biliyorum belki ama yapıtlarım üzerine çok sık hayal de görürüm. Bu benim yaşadığım sıkıntılara dair yansıttığım çözümlerden sayılabilir. Bir nevi yarı bilinçli halde bunları tecrübe ettiğim olur.

MIKE BERG - Evolution of Bronze, 2022, El yapımı kağıt üzerine bronz baskı I Bronze, embossed on handmade paper, 33x24 cm, Framed: 41x33 cm

Adeta onlarla zihinsel birer provaya girersiniz...Ayrıca, gölge de, işleriniz adına çok önemli, periyodik ve sihirli bir unsur...Bu da işlerinizin esasında ne kadar astronomik, kozmik, bilimsel yönlere tutunduğunu bize yansıtıyor.

Evet, bunu sevdim bak! Ve evet, gölge de son derece önemlidir benim için. Hayati denebilir hatta. Bazen gölge olmaması gereken yerde ise hiçbir fayda sağlamayabilir. Kafa karıştırabilir. Bazı işlerimde gölge olması gerektiğinden çok daha fazla etki sunabilir, evet.

Ama eğer işten hoşlanmıyşsam, ilgili bağlamda kalmasına müsaade eder ve bir versiyona daha doğru yola koyulurum.. Bununla birlikte, uzayın enginliği de, zamanın enginliği de beni fena halde cezbeder. Bunu bilmek, bu sonsuzluk içinde yalnızca bir kum tanesinden bile küçük olduğumuzu bilmek, bana bir biçimde iyi gelir. Öyle ki, çevremdeki insanların niçin meşhur olabilmek için bu kadar çırpındıklarını inan anlayamam bile. Kızım, eşim ve kızımın erkek arkadaşıyla Topkapı Sarayı'nı gezmeye gittiğimizde de böyle hissetmişim. Bu kadar paha biçilmez bir kafeste niçin yaşamak isteyesiniz ki? Yani bana sorarsan oradaki insanların yaşadıkları belli bir hayatları var mıydı, tartışmalı. Mahremiyetleri var mıydı meselâ? Ben bu halimden oldukça memnunum diyebilirim.

Kapak fotoğrafı: MIKE BERG - Sütun I Column, 2022, Demir I Iron, h:260 cm, ø:115 cm (solda), MIKE BERG - Kafes Serisi, İsimli I Cage Series, Untitled, 2022, Demir I Iron, 84x177x82 cm (sağda)